

Nytt från

VÄRMLANDS SLÄKTFORSKARFÖRENING

1986:3

MEDLEMSBLAD FÖR
VÄRMLANDS SLÄKTFORSKARFÖRENING
REDAKTÖR: ANDERS HÖGLUND

ADRESS: C/O ANDERS HÖGLUND
LISAS HÖJD 5
681 00 KRISTINEHAMN
TELEFON 0550/81525

HUSTPROGRAM

Hej!

Nu när vi alla är tillbaka till arbete och hobby, efter sommaren, kanske det kan passa bra att presentera vad vi i styrelsen har **tänkt** oss som höstprogram för Värmlands **Släktforskarförening**.

Söndag 26/10, kl. 14.00

anordnas en anbytarträff med tyngdpunkt på Jösse Härad. Plats: Grötköket, Skutbouden i Brunskog. Kaffe med bröd serveras kostnadsfritt. Ta med allt Du orkar bara av antavlor, familjeakter och dylikt.

Anmälan (för kaffets skull) till Kenneth Larsson, **Arvika**, senast 17/10. Tel. **0570/12771**.

På måndagar under hösten och vintern anordnas **studiekvällar** på Skutbouden i Brunskog. Ämnen: släktforskning, gamla foton, **föremålsvård m.m.** Tid: ca 19.00, ingen anmälan.

Onsdag 29/10

Besök på landsarkivet i Göteborg. Avresa med tåg från Grums 07.46, **ank.** i Göteborg 10.35. Guidad tur kl. 11.00 på arkivet, med tillfälle till egen forskning. Arkivet stänger kl. 16.00.

Medtag ev. kaffe. Tid för middag har ni innan tåget går kl. 18.18. **Åter** i Grums kl. 20.48.

Kostnader: tågresan t/r 172:-, som minskar i förhållande

till antalet deltagare (högst 10 st).

Skriftlig anmälan, som är bindande, till **Judy Gustavsson**, Gamla vägen 154, 664 00 Grums. Tel. **0555/10220** eller 20110.

Arr: Släktforskarklubben **Probanden** i Grums.

Lördag ^{15/11} 8/11, kl. 14.00

Vi träffas på Gamla Badhuset i Karlstad för att hjälpa varandra att tyda **äldre** handstilar (sent 1600-tal, och **framåt**).

Program:

1) Gemensam samling, för att ge varandra praktiska tips inför det "grovarbete" det ofta är att tyda de gamla handlingarna.

2) Arbete i grupp, med en kunnig gruppleddare. Tag med egna handlingar som ni behöver hjälp med. Gruppen och gruppleddaren kan kanske hjälpa Dig med innehållet. Ingen förhandsanmälan.

Arr: VSF

Onsdag 19/11

Resa till Stockholm. Besök på Riksarkivet - med kyrkolagens 300-års-jubileumsutställning - och Krigsarkivet. De som vill besöka andra ställen - Kungliga Biblioteket, **muséer m.m.** kan **naturligt-**

vis avvika från gruppen.
Avresa med tåg från Karlstad kl. 06.40, ank. till Stockholm 09.55.
Riksarkivet kl. 10.30-12.30.
Guidad rundtur.
Krigsarkivet kl. 14.00-16.00.
Guidad rundtur.
Återresa från Stockholm kl. 18.12, ank. till Karlstad kl. 21.30.
Kostnader: tågresan t/r 268 kr + 20 kr för platsbiljett. Priset minskar i takt med att antalet anmälningar ökar. Taxi mellan olika begivenheter cirka 30 kr.
Medtag ev. kaffe. Middag kan **ätas** förslagsvis på restaurang Marginalen intill Riksarkivet.
Skriftlig anmälan som är bindande, senast 10/11 till **Judy Gustavsson**, Gamla vägen 154, 664 00 Grums. Tel. 0555/10220 eller 20110.
Högst 20 platser.
~~Arr:~~ Släktforskarklubben Probanden i Grums.

Söndag 23/11, kl. 16.00

"Värmland i förhistorisk belysning med tanke på kontakter **Västergötland/Norge**".
Dag **Stålsjö** håller föredraget.
Lokal: Bibliotekshuset i Karlstad (sessionssalen).
~~Arr:~~ Studieförbundet Vuxenskolan i Karlstad, Varmlands Släktforskarförening och Etnologiska **sällskapet** i Värmland.
Inträde: 20 kr.

Den tidigare planerade och omtalade träffen under rubriken "Fader okänd" flyttas fram till våren.

**LANDSARKIVET I GÖTERORG 75 ÅR
1911 - 1986**

Under hösten kommer landsarkivet i Göteborg att fira sin 75-åriga tillvaro genom diverse aktiviteter.

Offentliga föreläsningar med anknytning till Landsarkivets 75-årsjubileum och kyrkologens 300-årsjubileum kommer

att hållas i landsarkivets **forskarsal** följande torsdagar kl. 19.00:

- 30/10: Riksarkivarie Sven Lundkvist, Stockholm
6/11: Professor Artur **Attman**, Göteborg
13/11: Professor Göran Inger, Uppsala
20/11: Docent Beata **Losman**, Göteborg

Lunchföredrag kring landsarkivets källmaterial kommer att hållas i landsarkivets föreläsningssal onsdagar kl. 13.00.

En särskild "allmänhetens dag" kommer att arrangeras lördagen den 8 november.

MEDLEMSAVGIFTEN

Några medlemmar resterar fortfarande med medlemsavgiften. Var vänlig och betala in den.

FORSKARKATALOGEN

Ganska många har ej skickat tillbaka enkäten som skall ligga till grund för den nya **forskarkatalogen**. Fortfarande finns möjligheten. De som av olika skal inte sänder in den, sätts in i katalogen med endast namn och adress.

TIPS OM AKTIVITETER

Du som har idéer och önskemål om kommande aktiviteter, skriv en rad, eller flera, till redaktören. Adressen hittar Du på framsidan.

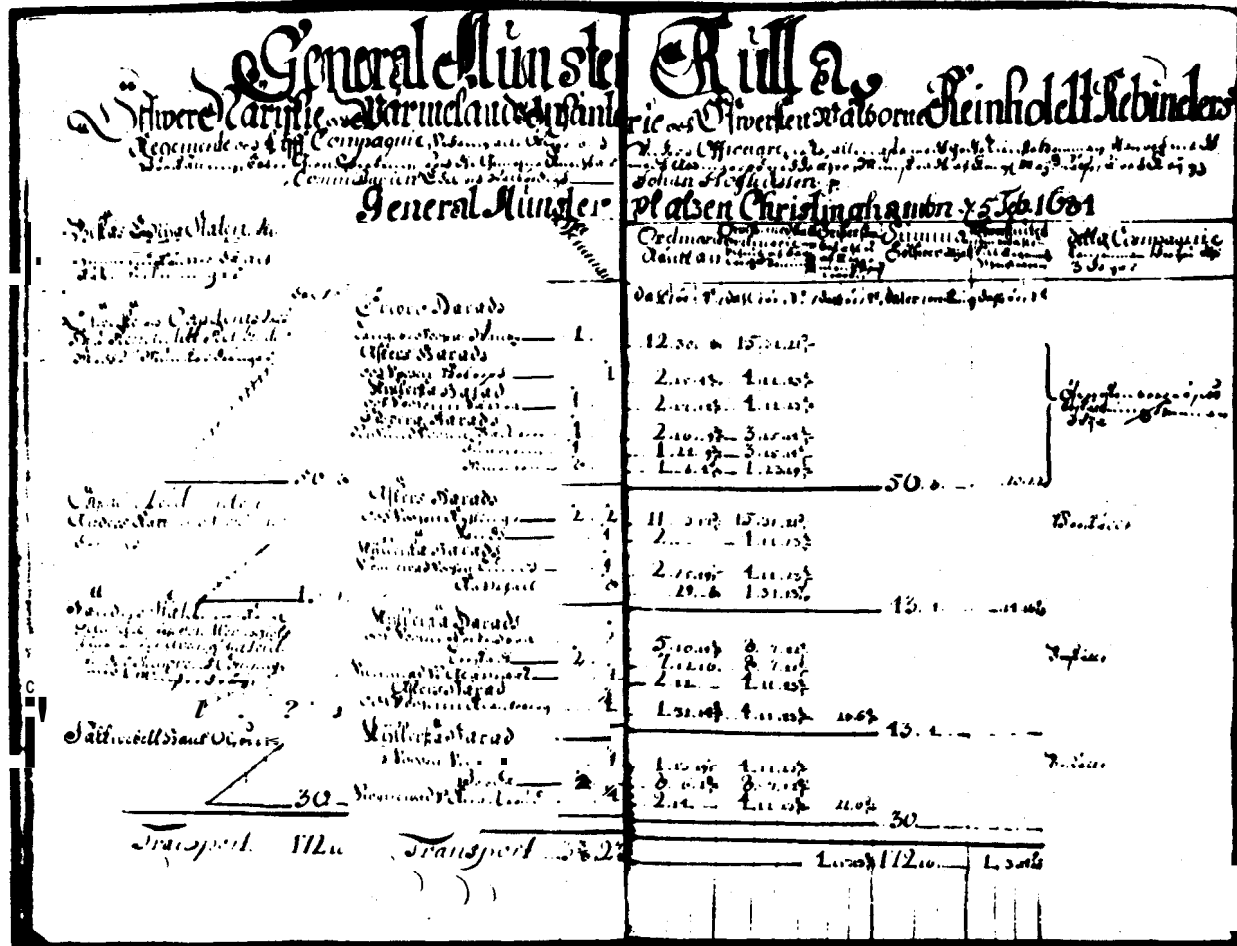
Redaktören behöver också nytt stoff för innehållet i medlemsbladet. Kåserier, arkivtips m.m. mottages tacksamt.

Ha en trevlig höst!

SOLDATFORSKNING PR VARMLANDSARKIV

Au Olle Nilsson

Forskning i militärt rullmaterial har alltid varit en viktig pusselbit för släktforskaren. På Värmlandsarkiv har vi sedan ett par år nästan allt militärt rullmaterial som berör Värmland. Den gamla mikrofilmen har vi gått ifrån och istället finns nu allt material på mikrokort. Vi har emellertid märkt att rullorna inte används i den utsträckning de förtjänar, och det har vi nu försökt göra någonting åt genom att presentera materialet i form av en utställning som under hösten finns att bese i forskarsalen på Gamla Badhuset i Karlstad.

Vad innehåller då rullorna som kan vara av intresse för släktforskaren?

De äldsta handlingarna är de s k militäräkenskaperna som sträcker sig från 1530-talet till 1610-talet. De består i stort sett av ett slags namnregister över utskrivna knektar med uppgifter om utbetald sold. Utmärkande för de s k knektlängderna är att soldaterna registrerades socken- och byvis. I Gustav Vasas förordning av 1552 står att knektarna skulle registreras "i vart härad, socken och by, var knekt för sig". Därefter indelades de i rotar som stod under uppsikt av en rotemästare.

Under Erik XIV:s regim gjordes registreringen av krigsfolket noggrannare. I lokalförbandens register som skulle skickas till kammaren i Stockholm angavs standarnden på knektens hemman och dess eventuella frihet från skatt. Registren skulle även omnämna knektar som

var närvarande vid mönstringen liksom de som avlidit eller rymt sedan förra mönstringen. Denna typ av registrering blir inte allena rådande under resten av århundradet utan löper parallellt med den gamla typen av registrering.

Den andra omfattande rullserien är de mer kända roterings- och utskrivningslängderna. De finns för åren 1622-1683 och behandlar inte bara utskrivningen i Värmland utan även flera andra landskap. I sin krigsfolksordning från omkring 1620 stadgar Gustav II Adolf enhetliga regler för utskrivningen. Det bestämdes att prästen, som kände sockenborna bäst, skulle upprätta längder över den manliga befolkningen. När krig nalkades och beslut om utskrivning togs, delades de utskrivningsbara männen in i rotar om tio man. Därmed tog utskrivningskommissionen vid som bestod av både civila och militära myndighetspersoner som sammanträdde och

*Kungl. Närkes och Värmlands Reg.
Officer, Grenadjär, 1690.*

diskuterade val av knektar i tingsstugan. När förrättningen var klar fördes de till knektar uttagna männen upp på en utskrivningslängd. I utskrivningslängden stod knektarna tills de slutligen mönstrades som soldater och uppfördes i en ny rulla.

Den mest intressanta delen för slaktforskaren torde vara roteringslängden, där samtliga män över 15 år i en viss by skulle uppföras. Nu får man inte rakna med att hitta samtliga män i längden, därför en del var befriade och andra höll sig undan roteringen. Närmare uppgifter om de enskilda männen är det sparsamt med. Både för- och efternamn angavs inte heller alltid utan man nöjde sig ibland med något i stil med "Sven i Skumperud". I en del fall anges männens ålder men det finns långt ifrån några regler för detta.

Slutligen kommer jag till kanske den största och mest intressanta avdelningen för släktforskare nämligen generalmönsterrullorna. Våra mikrofilmade rullor sträcker sig från 1680-talet fram till 1880-talet. De militära förband som berörs är Värmlands regemente och dess föregångare samt Värmlands faltjagarkår. Dessutom finns en serie besiktnings- och kassationsmönsterrullor från åren 1742-1819 som jag återkommer till.

Generalmönsterrullorna är kanske de

som också är mest bekanta för slaktforskaren. Värmlands regemente liksom andra indelta förband mönstrades vart tredje år av en av kungen utsedd mönsterherre. Detta skedde oftast på regementets lagerplats vid Kristinehamn fram till 1810-talet och därefter på Trossnäs falt. Vid mönstringen antecknades i rullan soldatens och rotens namn och nummer, soldatens ålder, hur länge han tjänstgjort, hans civilstånd och längd och eventuellt hans födelseort.

Ibland kunde regementsskrivaren förbereda sig inför mönstringen genom att fylla i de uppgifter han visste, vilket kunde innebära att han skrev av den förra mönsterrullan med det resultatet att soldaten fick behålla samma ålder som tre år tidigare. Därför bör man alltid ge kyrkoböckernas uppgifter om ålder försteg framför rullans. Längst uti rullans högra kant finns en anmärkningskolumn som ger oss uppgifter om soldaten t ex befordrats, dekorerats, sårats, stupat eller erhållit pension.

Mellan generalmönstringarna, eller samtidigt på exempelvis annan ort, hölls sk besiktnings- och kassationsmönstring. Syftet var att mönstra den personal som inte deltog i den stora generalmönstringen av olika skal. Där fanns knektar som var sjukskrivna och hemförlovade, sådana som hade begärt avsked och inte längre kunde tjänstgöra på grund av hälsoskäl.

Välkomna till Värmlandsarkiv för att spåra Era förfäder i de värmländska knektlängderna.

Kungl. Närkes och Värmlands Reg 1778.